

Netwerken maken de zorg toekomstbestendig

Oproep aan de politiek bij de Tweede Kamerverkiezingen 2023:

Neem de kracht van burgers als uitgangspunt

Hoe blijven zorg en hulp op peil met een krimpende beroepsbevolking en stijgende kosten? Investeer in informele netwerken! Neem de eigen kracht van burgers altijd als uitgangspunt in plannen, procedures en wetgeving. Maak plannen en beslissingen van burgers leidend in zorg, welzijn en onderwijs. Zo kunnen we als samenleving met elkaar de uitdagingen van de toekomst aan.

Al 23 jaar ervaring met Eigen Kracht-conferenties laat zien dat op deze manier zorg voor elkaar gestimuleerd wordt, dat wachtlijsten afnemen en er minder uithuisplaatsingen en huisuitzettingen zijn. Het vertrouwen in instituties wordt versterkt en het levert besparingen op.

Het belang van informele netwerken

Het belang van informele netwerken

Meer doen voor én met elkaar: ondersteuning van het informele netwerk, in de eigen omgeving wordt in veel domeinen gezien als dé oplossing voor problemen nu en in de toekomst. In de ouderenzorg bijvoorbeeld, maar ook in de geestelijke gezondheidszorg, bij schuldhelpverlening, terugkeer uit detentie en bij jeugdbescherming.

Desondanks wordt in complexe situaties nog weinig geïnvesteerd in familie, vrienden en buren van mensen die zorg nodig hebben. Men stelt dat mensen met complexe problemen geen netwerk hebben of dat netwerken (vaak de mantelzorger) overbelast zijn. De praktijk van Eigen Kracht-conferenties laat zien dat juist in deze situaties gemiddeld elf mensen meedenken en -doen.

Stichting Eigen Kracht Centrale zet zich in voor een samenleving waar iedereen een stem heeft, ook bij wie het tegenzit. Door zeggenschap over oplossingen bij de mensen te laten om wie het gaat en door het betrekken van familie, vrienden en andere bekenden bij het bedenken en uitvoeren van oplossingen voor de situatie. Kernwaarden zijn regie, vertrouwen en samenwerking. De 23 jaar ervaring hiermee laat zien dat juist in complexe situaties heel veel mogelijk is met netwerken.

Meer dan 13.500 Eigen Kracht-conferenties

Een Eigen Kracht-conferentie is een besluitvormingsproces waarbij je samen met familie en bekenden een plan voor de toekomst maakt. Vooral in situaties waar ingrijpen door overheid of instanties dreigt, heeft het meerwaarde als dit proces wordt voorbereid en begeleid door een onafhankelijke coördinator, die geen belang heeft bij de uitkomst van de bijeenkomst. In Nederland zijn bijna 300 Eigen Kracht-coördinatoren beschikbaar, die samen meer dan 65 talen en dialecten spreken. Zo'n coördinator maakt de kring groter, bereidt iedereen voor en begeleidt de bijeenkomst.

Wat weten we uit onderzoek?

Uit alle in Nederland verrichtte onderzoeken blijkt dat Eigen Kracht-conferenties effectief zijn, ook in complexe situaties zoals in de jeugdbescherming, bij

huiselijk geweld of bij zogenaamde multi-probleemgezinnen. De kosten zijn relatief laag, burgers (cliënten) tevreden en vrijwel altijd blijkt de kwaliteit van het plan dat families maken goed, zowel volgens de families als volgens professionals. De meerderheid van de plannen wordt uitgevoerd en leidt tot het oplossen van de problemen, voorkomen van escalatie en toename van steun uit het informele netwerk. Doordat families en hun netwerk hun eigen hulpbronnen inzetten (substitutie) treedt er ook besparing van kosten op. De steun blijkt duurzaam: na twee jaar houdt de ondersteuning vanuit het eigen netwerk na een Eigen Kracht-conferentie vrijwel onverminderd stand.

Goed voorbeeld doet volgen

De Eigen Kracht-conferentie is gebaseerd op de Family Group Conference (FGC), die in Nieuw-Zeeland in 1989 is opgenomen in de Jeugdwet. Sindsdien worden daar geen besluiten genomen over kinderen of jongeren, voordat een FGC is gehouden. Dit heeft de jeugdzorg én de samenleving blijvend veranderd. Nog altijd zijn daar jaarlijks meer dan 10.000 FGC's. Ter vergelijking: in Nederland zijn dat er jaarlijks 300, hebben 11 op de 1000 kinderen een jeugdbeschermingsmaatregel (1,11%) en krijgt 14% jeugdhulp, in Nieuw-Zeeland zijn dat 4 op de 1000 kinderen (0,4%). In Nieuw-Zeeland woont 65% van de kinderen die niet bij hun ouders kunnen wonen, bij familie of bekenden. In Nederland geldt dit voor 23%.

Wettelijk recht

Ook in Nederland is het recht op het maken van een plan samen met familie, vrienden en andere bekenden opgenomen in de Jeugdwet (familiegroepsplan), de Wmo (persoonlijk plan) en de Wvvgg (eigen plan van aanpak). Zowel onderzoek als de praktijk laten echter zien dat deze wetten niet of nauwelijks worden uitgevoerd. Uit de eindevaluatie wet herziening kindbeschermingsmaatregelen van Universiteit Leiden in 2022 blijkt dat slechts in 3% van alle situaties een familiegroepsplan is opgesteld en dat in slechts 2% van de andere situaties de mogelijkheid is geboden. De aanbeveling is hierbij dan ook: zorg dat de wettelijke verplichting uit de Jeugdwet om bij de start van elke maatregel binnen een redelijke termijn in te zetten op het maken van een familiegroepsplan voor de uitvoering van de

maatregel, wordt nageleefd en faciliteer onafhankelijke ondersteuning van kwetsbare informele netwerken bij het maken van een familiegroepsplan.

Wat is onderzocht?*	Besparing na aftrek kosten Eigen Kracht-conferentie
100 Eigen Kracht-conferenties: 29x OTS voorkomen/opgeheven 44x uithuisplaatsing voorkomen 14x uithuisplaatsing beëindigd	€ 1,7 miljoen op jaarbasis
Vroegtijdige inzet 100 Eigen Kracht-conferenties aan multiprobleemgezinnen	€ 4,8 miljoen gedurende hele traject
Als kind dankzij netwerksteun thuis kan blijven wonen en pleegzorg wordt voorkomen	Minimaal € 20.800 per kind in het eerste jaar
Als netwerk regie over huishouding en administratie van volwassene met psychische klachten op zich neemt	Minimaal € 4.860 per persoon in het eerste jaar
Als door toezicht netwerk bij 'vechtscheiding' een ouderschaps- c.q. omgangsregeling tot stand komt	Minimaal € 5.434 per gezin in het eerste jaar

* Meer over onderzoek op www.eigen-kracht.nl/resultaten

Oproep aan de politiek: investeer in informele netwerken!

- Neem de eigen kracht van burgers altijd als uitgangspunt in plannen, procedures en wetgeving.
- Maak plannen en beslissingen van burgers leidend: geen besluiten nemen zonder de mensen die het betreft.
- Organiseer naleving van de verplichting uit de Jeugdwet om bij de start van elke maatregel in te zetten op het maken van een familiegroepsplan.
- Faciliteer onafhankelijke ondersteuning van kwetsbare informele netwerken bij het maken van een familiegroepsplan (Jeugdwet), Eigen plan van aanpak (Wvggz) of Persoonlijk plan (Wmo).

Meer informatie: www.eigen-kracht.nl, info@eigen-kracht.nl, 038 - 422 25 26